

Recensie in Kerk en Theologie, 68/1 – januari 2017

De Messias leren, Israël en de volken – Gods weg nieuw leren lezen. Edjan Westerman, Boekencentrum Zoetermeer 2015. 416pp.

Wij moeten *De Messias leren*, aldus Edjan Westerman! In het traditionele verhaal van de kerk heeft het volk Israël na Pasen en Pinksteren afgedaan, zo stelt de auteur. De kerk zag Gods weg met het Joodse volk als enkel instrumenteel, enkel een intermezzo. Daartegenover schildert Westerman hoe wij Gods weg nieuw leren lezen: *de vleeswording in het midden van het volk en in de Koning van het volk bevestigt en vervult Israëls roeping*. Dat klinkt misschien nog vertrouwd, maar waarom werd eeuwen lang dan toch een Jood, wanneer hij de Messias omarmde, iets *anders* dan een Jood, namelijk christen? Waarom werd niet gewoon zijn Jood-zijn *vervuld* in de Messias? De Messias met een tweevoudig lichaam van leerlingen uit de Joden – de edele olijftakken – en leerlingen uit de volkeren – de wilde takken. Dit inzicht werkt de schrijver krachtig en systematisch uit. Gods weg met het volk gaat door, zowel in de eerstelingen die wel bij de Messias willen horen, als in dat deel wat hem afwijst en in een verdiepte *galoet* binnentreedt – aangrijpend beschreven (bv. par. 19.9). De aandacht voor dienst ('Avoda') en heiliging ('Kedoesja') van het volk (met name de priesters) krijgt zo een bijzondere vervulling in de Messiaanse gemeente, geroepen om in haar geheel een 'Koninkrijk van Priesters' te zijn. Een belangwekkend gegeven in onze tijd nu de 'uitgangspositie van christenen niet meer in de kerk, maar in de samenleving ligt' (Prof. te Velde in zijn afscheidsrede aan de TUK). Het gebod als geschenk op de Sinai ontvangen en als opdracht gegeven om God daarmee te eren en dienen fungeert als een soort van huwelijkscontract ('Ketoeba'), waarmee de Messiaanse bruidsgemeente als Gods beminde in de wereld staat. Behalve dat dit haar – in Christus – tot een stralende bruid maakt wordt zij daarmee ook tot een vervolgte bruid. Immers Gods Naam heiligen doe je in een onheilige wereld en dat roept verzet op en brengt lijden voort, het offer en het martelaarschap. Maar langs die weg loopt het herstel van de wereld (Tikoen Olam).

We stippen enkele verdere theologische verbindingslijnen aan: in wezen stemt de auteur in met het *New Perspective on Paul* dat de Paulinische tegenstelling niet is dat wij uit genade leven, de Joden uit de wet; de omwenteling van Paulus is dat de nauwgezette gehoorzaamheid aan de Thora – die ook Joden belichamen vanuit genade – nu niet meer de grens is die het volk Gods afbakent. De auteur stemt echter niet in met één van de belangrijkste vertegenwoordigers van dat *New Perspective*, namelijk N.T. Wright, die de huidige rol van Israël in Gods bestel toch veel minder zwaar aanzet. Verder zijn er twee frappante parallellen met middeleeuwse theologie. De auteur betoogt ten eerste dat de reden voor de menswording, Joods verstaan, een andere is dan bij de Reformatoren: allereerst een motief van inwoning, van 'zijn volk eeuwig aan zijn hart willen drukken' (15.11). Dat vinden we in de ME bij Duns Scotus net zo: exact ditzelfde supralapsarische motief voor de menswording. (Daar voegt zich, in een *feitelijk* gevallen wereld, uiteraard het andere 'redding' motief bij.) Een tweede congruentie met scotistische theologie is dit: de nadruk op de rechtvaardige die de volkomen *avoda* volbrengt als de as waarom de verzoening draait.

Genoeg te vinden in dit boek om alles wat Paulus aan paraenese in de brieven te berde brengt in te bedden in deze Joodse begrippenkaders die het nieuwe paradigma nog eens extra onderstrepen. Een boek vol passie geschreven, vol liefde voor de Messias en zijn volk. Qua opbouw een kritische noot: het is mooi schematisch opgezet, maar

daardoor heb je wel soms wat de indruk van herhaling. En inhoudelijk deze vraag: al stemmen wij van harte in met de hoofdlijn van de auteur, toch vragen wij ons af of je de landbeloften zo centraal kunt stellen als Westerman doet. Is niet het hart van het land de tempel? En is Jezus niet de tempel? En is zo niet vooral het avondmaal de nieuwe plek van zijn aanwezigheid? Deze vraag al zoekende gesteld, knielend voor het besef dat Gods wegen hoger zijn dan de onze.

Ds. Labooy, Ds. Lavooij